

38/3

B 1435

ONZE BODE

ORGAAN VAN DE VEREENIGING VAN AMBTENAREN BIJ
DEN INLANDSCHEN BESTUURSDIENST TE SEMARANG.
VERSCHIJNT MAANDELIJKS, ONDER REDACTIE VAN HET BESTUUR.

Redactie en Administratie: DIRMAN 1e. Laboeanweg No. 21, Semarang
ABONNEMENTSPRIJS: bij vooruitbetaling per half jaar. f 2,50

VACANT

PERPUSTAKAN NASIONAL

ONZE BODE

ORGAAN VAN DE VEREENIGING VAN AMBTENAREN BIJ
DEN INLANDSCHEN BESTUURSDIENST TE SEMARANG.
VERSCHIJNT MAANDELIJKS, ONDER REDACTIE VAN HET BESTUUR.

Redactie en Administratie: DIRMAN 1e. Laboeanweg No. 21, Semarang
ABONNEMENTSPRIJS: bij vooruitbetaling per half jaar. f 2,50

INHOUD:

1. Een en ander omtrent de komende Regentschapsraden in Midden-Java.
2. Eenige aantekeningen betreffende de a. s. verkiezingen van kiesmannen.
3. De Regentschaps-ordonnantie.
4. Bestuursmededeeling.

EEN EN ANDER OMTRENT DE KOMENDE REGENTSCHAPSRADEN IN MIDDEN-JAVA. III.

„Er is dus“, vervolgde Regeeringscommissaris de Graaff, „verschil in karakter en mitsdien in eischen, wat aangaat hunne samenstelling als anderszins, tusschen de raden der inzonderheid als organen van zelfbestuur bedoelde gewesten en die der voornamelijk tot uitoefening van autonomie aangewezen locale instellingen.

Wat in het tweede geval zooveel mogelijk op den voorgrond moet staan, zoowel in de keuze van de ressorten zelve als in de afbakening van hun werkring is *het begrip van verzorging van huishoudelijke belangen, van aangelegenheden, die inzonderheid voor de vertegenwoordigers uit de niet-ambtelijke Inlandsche maatschappij zooveel mogelijk zijn belangen van een kring, waaraan naar hunne voorstellingen min of meer zich de gedachte eener huishouding laat verbinden.*

Inzonderheid met het oog op de vertegenwoordigers der niet-ambtelijke Inlandsche maatschappij in

het lokaal gebied dient op die voorwaarden de nadruk gelegd te worden. Alleen bij eene toepassing in dien zin zal, in eene zoo eigenaardige omgeving als deze, de toekenning van autonomie aan lagere ressorten, buiten de meer door vreemde bevolkingselementen beheerschte hoofdplaatsen, met recht gezegd kunnen worden maatschappelijk en staatkundig van beteekenis te zijn.

Zoolang men ook daar het niet verder heeft gebracht dan tot eene regeling, waarbij in hoofdzaak eenige Europeanen, ambtenaren en particulieren, medezeggenschap hebben over bepaalde bestuursaangelegenheden, met welke belangstelling en met welke bekwaamheid dit ook zij, heeft het instituut maatschappelijk geene waarde noch ook uit een politiek oogpunt, terwijl voor een land als dit juist in die beide feiten de beteekenis van het stelsel moet liggen. Wanneer het mogelijk is door eenig instituut op bestuursgebied op den duur de scherpe kanten te verzachten van een bewind van vreemden landaard, is zeker de instelling van plaatselijke autonomie een der nuttigste middelen daartoe. Dan echter moet bovenal gestreefd worden naar eene organisatie, waarbij, naast leden van anderen landaard, in de Locale Raden, in dat medezeggingschap in de ruimste mate deelen vertegenwoordigers — in den besproken zin van dat woord — van de niet ambtelijke inheemsche bevolking: de besten uit de kringen der Inlandsche landbouwers, handelaren enz. in het ressort. Dan ook zal het beleid van de betrokken bestuurders inzonderheid er op gericht moeten zijn om de vertegenwoordigers uit die kringen, die uit hun aard veelal weinig geneigd zijn om openlijk hunne inzichten te uiten,

door een taktvolle behandeling van zaken allengs niet alleen de noodige vertrouwdheid daarmede bij te brengen, maar ook het noodige zelfvertrouwen om hunne gedachten uit te spreken.

Eene zoodanige opvatting van het decentralisatievraagstuk zal vooral aan het beleid der Europeesche bestuurshoofden hoogere eischen stellen dan eene toepassing, waarbij men zich vergenoegt allen met zeker medebestuur door Europeanen en Inlandsche ambtenaren.

Daartegenover echter staat het feit, dat een welslagen in die richting, wanneer men op den duur het daartoe kan brengen in werkelijkheid verhoudingen schept, die eene belangrijke stap in de lijn van staatkundige en maatschappelijke associatie zijn te achten, terwijl thans ten hoogste resultaten van administratieve beteekenis denkbaar zijn.

Het spreekt van zelf, dat voor de organen van autonomie het zwaartepunt van den werkkring dan ook niet gezocht moet worden in wetgeving, belastingregeling enz. onderwerpen, waarvoor, wanneer zij bij uitzondering aan de orde komen, desvereischt in de eerste plaats voorlichting is te verkrijgen bij het Gewestelijk Bestuur. Ook moet de gedachte aan bijzondere bekwaamheden, zoo niet aan „superioriteit“ van de leden der Locale Raden, vooral voor de onderwerpelijke personen dan op den achtergrond staan.

Om nogmaals de vergelijking te bezigen: aan die raden behooren dan geene hoogere eischen te worden gesteld dan aan die van zoovele onzer plattelandsgemeenten in het Moederland. Niet hunne actie in wetgevende of fiscale richtingen, maar hun zorg voor de dagelijksche belangen in het ressort moet dan als doel van hun bestaan worden beschouwd. Als zoodanig dan ook zal het de hoofdzaak zijn, om in het bijzonder bij het onderwerpelijk element: de niet-ambtelijke Inlandsche leden, het gevoel op te wekken en te versterken, dat immers ook elders de kracht uitmaakt van dergelijke instellingen: *belangstelling voor de behartiging der huishoudelijke belangen van het ressort.*

Of men er in slagen zal om het daartoe te brengen, of dit algemeen of niet anders dan hier en daar het geval zal zijn, al dan niet, een langdurig tijdsverloop daarmede gemoeid zal zijn, op al die vragen kan van geene enkele zijde een stellig antwoord worden gegeven. Wel staat het vast, en hierin ligt, naar het voorkomt, niettemin de krachtigste voorspraak voor de aanbevolen gedragslijn, dat, zooals reeds is opgemerkt, waar en wanneer dat resultaat wordt bereikt daarmede een blijvend voordeel van veelzijdige beteekenis zal zijn verkregen, een voordeel, dat langs den tot dusver gevolgdten weg steeds zal uitblijven.

Uit het vorenstaande volgt, dat in het stelsel eener zoodanige toepassing van het beginsel van bestuursdecentralisatie passend kunnen zijn de ingestelde Gemeenteraden, echter dat bezwaarlijk daarin eene plaats ware te geven aan de eveneens als organen van autonomie tot stand gebrachte tegenwoordige Gewestelijke Raden.

Het kan uiteraard niet in de bedoeling liggen, af te dingen op de toewijding, waarmede in meerdere gevallen ook die lichamen zich de hun gestelde taak ter harte hebben genomen; op de kundigheden, waarvan door sommige leden blijk is gegeven; op den steun, door het Hoofd van Gewestelijk Bestuur van hun Raad ondervonden. *De leemte evenwel, die op geene enkele wijze was weg te nemen, was deze, dat de eigenlijke bevolking, welke mede-bemoeienis bij een breede opvatting van het vraagstuk der autonomie van zoo overwegende beteekenis is, geheel buiten de zaak stond, en daarbuiten zal blijven staan eensdeels, omdat het ressort niet van dien aard is, dat het vooral aan den gewonen Inlander het begrip eener „huishouding“ zou kunnen bijbrengen, anderdeels, omdat in den kring van personen, uitmakende de Gewestelijke Raden, op eene vrije gedachtenuiting van die zijde zeer weinig kans bestaat.*

Werd, aan den eenen kant, met het oog op de onvoldoende bestuurstoerusting het tegenwoordig gewest onbruikbaar geoordeeld voor eene bevredigende uitoefening van zelfbestuur, uit zijn aard leent het derhalve evenmin zich tot orgaan van autonomie, beoogende eene behartiging van locale aangelegenheden met het vooropgesteld doel om zooveel mogelijk bij de bevolking zelve belangstelling daarvoor op te wekken en vooral deze op den duur een actief aandeel in dat beheer te doen nemen.

Een doorvoering van het beginsel der decentralisatie in 1907 in hoe matig tempo ook, met een kleinere bestuurseenheid dan het gewest n.l. met de afdeeling (regentschap) tot grondslag, ware op stuk van zaken te verkiezen geweest.

Voor een uitwerking in de richting van gewestelijk zelfbestuur leenen de toestanden zich echter niet.

Behoudens de mogelijkheid om van tijd tot tijd de eene of andere bestuurshoofdplaats van betrekkelijk weinig beteekenis nog tot een gemeente in den zin der decentralisatie-wetgeving aan te wijzen, is ook dit onderwerp vrijwel uitgeput.

Op Java en Madoera de zorg voor locale belangen buiten de gemeente opgedragen zijnde aan het gewest, valt ofschoon de bedoeling der instelling daarbij niet tot haar recht kan komen, evenmin nog nieuw leven in de zaak te brengen zonder ten deele althans op den gekozen weg terug te komen.

Niettegenstaande aan alle zijden tot eene vruchtbare actie het veld open zou liggen zoowel voor zelfbestuur als voor autonomie, vindt men aldus zich voor het feit gesteld, dat door een samentreffen van ongunstige factoren na weinige jaren reeds de bestuursdecentralisatie in hare toepassing in hoofdzaak op het doode punt is geraakt.

Dat zoomin in de eene als in de andere richting in dien staat van zaken berust mag worden, wordt algemeen gevoeld.

Als eenheid van autonomie ware een zoo beperkt ressort aan te nemen, dat plaatselijke kennis en belangstelling verzekerd zijn bij de leden van het besturend lichaam en tevens het ressort een welbekende bestuurseenheid voor de bevolking behoort uit te maken. *En zulk een bestuurseenheid is het Regentschap, dat naast de desa niet in onze administratieve geschiedenis der kolonie maar in de volkshistorie, in het volksbestaan zelf wortelt.*

Ook uit een ander oogpunt beschouwd, doet het regentschap krachtige aanspraken gelden.

In eene kolonie als deze is het alleen de Inlandsche maatschappij, die normaal kan worden genoemd, die een is met het land in zoover, dat zij daarbuiten geene bronnen van nationaal leven kent en dus, wat zij niet uit eigen krachten scheidt, door assimilatie met vreemde denkbeelden moet verwerven. Voor Indië is daarom die maatschappij de eenige, die in zich zelve de grondslagen bezit voor een normale ontwikkeling.

Die keuze behoeft niet te beletten, dat in het beheer der locale belangen Europeesche en andere ambtelijke en niet-ambtelijke ingezetenen van vreemden oorsprong deelen. Staatkundige en economische verhoudingen, welke de inheemsche maatschappij als het ware met een net van speciale belangen omgeven, wijzen vooral het eerste element zelfs zeer beslist daartoe aan.

Uitgaande van het standpunt, dat eene bestuursdecentralisatie, gericht op plaatselijke autonomie, in eene maatschappij als deze alleen dan eene werkelijke nuttige toekomst kan hebben, wanneer zij bovenal in Inlandsche bevolkingskringen wortel tracht te schieten, wanneer zij in die kringen inzonderheid den bodem voor hare ontwikkeling zoekt, welke bezwaren ook daarbij te overwinnen zullen zijn, is het niettemin het regentschap, dat in beginsel hier den voorrang eischt.

In die eenheid zal van Inlandsche zijde inderdaad eene „volkshuishouding“ kunnen worden gezien. De „bijzondere behoeften“ van dien kring zullen meer en meer voor de raadsleden van dien landaard in

werkelijkheid de beteekenis kunnen dragen van „huishoudelijke belangen“; waar de bevolking tot medewerking aan het beheer daarvan geroepen wordt zal zij spoedig met de gedachte zich vertrouwd kunnen maken tot verzorging eener eigen huishouding werkzaam te zijn.

(Wordt vervolgd).

EENIGE AANTEKENINGEN BETREFFENDE DE A. S. VERKIEZINGEN VAN KIESMANNEN (door S.)

„Onze bode“ No. 2 heeft de Regentschapskiesordonnantie (Staatsblad 1927 No. 529) in haar geheel opgenomen.

Naar aanleiding daarvan nu is het misschien nuttig, om voor ons zelf eenige aantekeningen te maken, en wel hoofdzakelijk over de eerste 11 artikelen, welke handelen over het kiesrecht en de aanwijzing van kiesmannen, aangezien ze reeds in Mei a. s. moeten worden toegepast.

Het is een ieder bekend, dat de R. K. O. (Regentschapskiesordonnantie de z.g. getrapte verkiezing voorschrijft: de leden van den Regentschapsraad worden gekozen door de kiesmannen, terwijl deze door de kiesgerechtigden worden aangewezen.

Wie kiesgerechtigd zijn, wordt bepaald bij art. 2, R. K. O; praktisch zijn kiesgerechtigd:

I. alle mannen en vrouwen (Inheemsche onderdanen niet-Nederlanders), die naar schatting den leeftijd van 21 jaar hebben bereikt, die:

- a. gerechtigd zijn tot het kiezen van desahoofden, en dus degenen, die aangeslagen zouden zijn in de „padjeg kepala“, ware deze niet eerder afgeschaft.
- b. aangeslagen zijn in de inkomstenbelasting, personeele belasting, vischvijversbelasting, landrente, enz.

Voor onze collega's m. p. b/h B. B, die wel in de verkiezings-commissies zullen moeten zitten, is het aan te raden, om bij de verkiezing ter hand te nemen:

1. het register „padjeg pantjen“ oftewel het kohier voor de „padjeg kepala“.
2. de kohieren voor de inkomstenbelasting (de hierin voorkomende namen van hen, die bereids zijn vermeld in het register „padjeg pantjen“ niet meer in aanmerking nemen).
3. indien noodig ook het kohier voor de Landrente en de personeele belasting.

- II. Alle gepensioneerden of onderstand-genietenden, wachtgelders, die niet in de inkomstenbelasting zijn aangeslagen.
- III. Bewoners van perdikan-desa's, grafbewakers, goeroe's Santri, moskee-personeel, die vrijgesteld zijn van eenige belasting.

De artikelen 3 en 4, van de Regentschapskiesordonnantie noemen de gevallen op, wanneer iemand niet deel mag nemen aan de verkiezing van kiesmannen. *)

Deze verkiezing van kiesmannen moet, volgens art. 6 R. K. O, reeds in Mei 1929, over het geheele gewest Midden-Java plaats vinden, omdat op 1 Januari 1930, dan alle Regentschapsraden bereids gevormd moeten zijn.

De verkiezing geschiedt desagewijs. Een desa vormt voor de aanwijzing van kiesmannen, op zich zelf een kieskring, terwijl gebiedsdeelen, die niet tot een desa behooren, bij een desa kunnen worden ingedeeld of tot één of meer kieskringen worden gevormd.

De aanwijzing van kieskringen geschiedt voor het eerst, ingevolge art. 43 R. K. O. door den betrokken Regent en wel vóór Maart of in de eerste dagen van Maart. Bij besluit wordt door dezen Hoofdambtenaar tevens bepaald, in welke van zijn onderdistricten t.b.v. een vlot verloop van de aanwijzing der kiesmannen twee kiescommissies tegelijk werkzaam zullen zijn.

Art. 9 R.K.O. zegt in lid 2, dat de ass. wedono in zijn ressort lid en tevens voorzitter is van de commissie. In belangrijke onderdistricten, waar men met één kiescommissie niet kan volstaan, zullen onze collega's m.p. b/h B.B. successievelijk als lid tevens voorzitter moeten optreden in de tweede commissie. Als zoodanig worden ze met de andere leden en plaatsvervangende leden der Commissies benoemd door de districtshoofden, die zelf niet in deze commissie zitting kunnen nemen, aangezien ze later als voorzitter zullen moeten fungeeren in de *Commissie voor de verkiezing van de Raadsleden*:

Nadat dus door den Regent is bepaald, dat in eenig onderdistrict één of meer commissie's werkzaam zullen zijn, stelt de wedono bij besluit de leden en plaatsvervangende leden aan.

Is in een onderdistrict één commissie voldoende,

Noot *)

Art. 3. *absoluut* uitgesloten (ontzet van het kiesrecht), komt dus niet voor in de kiezerslijst.

Art. 4. *tijdelijk* uitgesloten. Betrokkene komt dus voor in de kiezerslijst, maar mag zijn recht niet uitoefenen.

Red.

dan wijst hij als leden aan: den m.p., één der districts- of onderdistricts-schrijvers en den betrokken loerah, en als plaatsvervangende leden den betrokken tjarik en den oudsten kamitoewo der desa.

In het andere geval, waarin dan twee kiescommissies naast elkaar zullen werken, zullen in de praktijk in de 2e Commissie onze collega's m. p. B. B. als voorzitter moeten fungeeren en als zoodanig zullen zij de verkiezingen leiden en in voorkomende gevallen staande de verkiezing beslissingen moeten nemen.

Als leden der kiescommissie's of als voorzitter van de 2e kiescommissie kunnen ook andere personen, geen B. B. ambtenaren, worden benoemd. Doch aangezien de leden der Commissie geene tegemoetkoming of schadeloosstelling voor de door hen verrichte werkzaamheden krijgen, is het o. i. van zelfsprekend, dat niet veel personen daarvoor te vinden zijn. Ook mogen we niet vergeten, dat in deze nieuwe kwestie in de bestuursvoering menigeen nog voorlichting behoeft, vooral in en buiten de hoofdplaatsen van afgelegen regentschappen, zoodat ten slotte de B. B. ambtenaren in deze voorshands op zichzelf zijn aangewezen.

De doorsnee desaman toch kan van zichzelf moeilijk zeggen, dat hij al wat weet van de komende dingen: Als in de maand Mei a.s. de kiescommissie hem oproept tot het bijwonen der verkiezingsbijeenkomst, zal hij aan zijn vrouw niet kunnen verklaren, wat hij eigenlijk zal moeten doen. Waarvoor en wie er gekozen moet worden? De loerah is toch nog in functie en wat hij kiezen moet is hem nog niet duidelijk.

Hiermede hebben de kiescommissies rekening te houden.

Het aantal te verkiezen kiesmannen voor elke desa of kieskring is afhankelijk van het zielental van de betrokken desa of kieskring. Art. 8. R. K. O. stelt het aantal kiesmannen voor een desa met 500 inwoners of minder op één, voor 501 t/m 1000 inwoners op twee enz.

Als grondslag voor de vaststelling van het aantal aan te wijzen kiesmannen, neemt men het aantal inwoners (mannen, vrouwen, kinderen) van elke desa op 1 Januari 1929. Hiervoor behoeft geen afzonderlijke telling te worden gehouden; men kan volstaan met het aantal, volgens de desa-administratie.

In Maart dienen de districts- en onderdistrictshoofden bereids van kiezerlijsten te zijn voorzien. Daarvoor kunnen dienst doen het „kohier padjeg kepala“ aangevuld met de namen van hen, die aangeslagen zijn in andere belastingen, waarvoor kohieren zijn opgemaakt, en met de namen van hen, die wel in

eenige dier belastingen zouden zijn aangeslagen, indien zij niet voor een deel of voor het geheel van hun inkomen vrijstelling genoten.

Nog in dezelfde maand Maart of uiterlijk begin April dienen de districtshoofden een voorstel aan den betrokken regent in, teneinde deze in de gelegenheid te stellen, medio April een z. g. verkiezings-schema aan den resident ter goedkeuring aan te bieden. Dit schema bevat o. m.

- a. nummers en namen der desa's of kieskringen.
- b. aantal inwoners (Inheemsche onderdanen niet-Nederlanders) der desa's of kieskringen.
- c. aantal te verkiezen kiesmannen voor elke desa of kieskring.
- d. aantal kiesgerechtigden van elke desa of kieskring.
- e. datum en uur vastgesteld voor de verkiezing.
- f. door welke kiescommissie de verkiezing zal worden geleid.

(1ste of 2de commissie).

Bij de vaststelling van de data der verkiezing is het aan te bevelen, zoo te regelen, dat alle verkiezingen plaats hebben vóór bijv. 20 Mei. Zulks is noodig, om eventueel bij de verkiezingen gemaakte fouten, die voor dezen keer wel niet geheel zullen uitblijven, te herstellen.

Art. 8 (lid 2 en 3) R.K.O. spreekt van „regelingen uit te vaardigen door het in een kieskring door den regentschapsraad ingesteld orgaan, enz.” en bepaalt, dat bij de vaststelling van deze regelingen zooveel mogelijk de bestaande gebruiken voor de verkiezing van desahoofden worden in acht genomen.

Bedoelde regelingen moeten derhalve uitgevaardigd worden in desa's, die op zich zelf een kieskring vormen, door het desahoofd. Doch zal de loerah van een desa daar aan den top van den Moeria of op de helling van den Slamet zonder hulp van den B. B. ambtenaar in staat zijn, zulk een regeling samen te stellen?

Zonder eenige reserve haast, zou het antwoord ontkennend luiden. Want wij zelf zouden zonder voorlichting ook vreemd staan tegenover deze „nieuwigheden.”

Zulk een regeling als hooger bedoeld, die voor de geheele desa zou moeten gelden, moest dus volgens de administratieve gang van zaken in de desa, bij desa-vergadering worden goedgekeurd en opgenomen in het register der desa-beslissingen (register remboegan desa). Moest men deze handelwijze vol-

gen, dan zou elke desa een bijeenkomst moeten houden en er zou heel wat tijd gemoeid zijn, aler in een onderdistrict alle desa's de voorgeschreven regeling op schrift hebben..... en dan is het nog een groote vraag, of de desaman begrijpt, waar al dit gedoe eigenlijk voor dienen moest!

Art. 8 lid 2 R. K. O. schrijft die regeling echter uitdrukkelijk voor. Ergo, de loerah moet geholpen worden. En in de practijk komt het hierop neer: de loerah een kant en klaar samengesteld reglement te geven ter navolging, een reglement, waarvan hij misschien den inhoud slechts half en half begrijpt. Doch dit hoeft ons niet bezorgd te maken. Wij zijn immers in een beginstadium en alle begin is moeilijk.— Intusschen staat de bestuurshervorming voor de deur, de tijd dringt. Van hoogerhand wordt den ambtenaren dan ook een ontwerp van zulk een reglement aanbevolen en de ambtenaren verwerken dit ontwerp in de landstaal tot een voor de desa geschikte „pranatan kanggo milih Pemilih ing desa...”

Hoe zulk een pranatan ongeveer luidt, zien wij hierachter (Bijlage A).

Zooals wij in art 7 en 8 van de pranatan zien, zijn zooveel mogelijk de voor de verkiezing van desahoofden bestaande gebruiken in acht genomen (vergelijk art. 8 lid 3 R. K. O.), terwijl in de geheele pranatan zoowel de kiescommissie als de kiesgerechtigden een leidraad vinden bij de aanwijzing van kiesmannen.

Onze collega's M. p. 's B. B. die of als lid van de commissie of als zelfstandige leider van de verkiezing zullen moeten optreden, hebben dus terdege met deze pranatan te maken.

Vóór elke verkiezing is het aan te bevelen, dat de kiesgerechtigden nog eens in het kort aan den inhoud van de pranatan worden herinnerd, en dat in verband met het aantal inwoners der desa (kieskring) bij die verkiezing kiesmannen moeten worden aangewezen. Voor het begin der verkiezing wordt door de Commissie beslist, wanneer er eenige twijfel is gerezen omtrent de kiesgerechtigdheid van opgekomen personen. Het zou ook niet overbodig zijn, de aanwezige desalieden te verklaren, wie kiesgerechtigd zijn, wie tot kiesmannen kunnen worden gekozen, vooral waar de pranatan hierover niet spreekt, en wat de gekozenen later hebben te doen. **)

**) Niet vergeten mede te deelen, dat de kiesmannen geen inkomsten (bengkok, pantjen diensten etc.) genieten.

Daarna wordt bekend gemaakt, hoeveel kiesgerechtigden (wong wadjib milih) de desa of kieskring telt en hoeveel daarvan is opgekomen.

Dit is noodig, aangezien voor de verkiezing vereischt is de opkomst van $\frac{1}{4}$ van het aantal kiesgerechtigden der desa en voor het bepalen van het kiesquotiënt of zooals art. 6 van de pranatan zegt: „Sitik-Sitiké tjatjahing biting kang koedoe kakloempoekaké dening sidji - sidjining tjalon bisane sah kepilih.“

Dit kiesquotiënt wordt, volgens art. 6 v/d pranatan, verkregen door het aantal opgekomen kiesgerechtigden te deelen door tweemaal het aantal aan te wijzen kiesmannen en de uitkomst, ook al is die een geheel getal, te verhoogen tot het onmiddellijk daarboven gelegen geheel getal.

In verband met het boven geschrevene komen wij aldus tot onderstaand voorbeeld:

Stellen wij voor een desa het zielental op 2097, dan is het aantal te verkiezen kiesmannen volgens art. 8 lid 1 R. K. O. 5 (vijf); stellen wij verder het aantal kiesgerechtigden op 1209, waarvan opgekomen zijn 850 (dus meer dan $\frac{1}{4}$ van het aantal), dan is het kiesquotiënt $\frac{850}{2 \times 5} = 85$, verhoogd tot het naasthooger getal 86.

Ware in stede van 850 personen bijv. 864 kiesgerechtigden opgekomen, dan is het kiesquotiënt $\frac{864}{2 \times 5}$ verhoogd tot het onmiddellijk daarboven gelegen geheel getal of 87.

Zoodra de kiescommissie het kiesquotiënt bepaald heeft, maakt zij bekend, hoeveel stemmen door een candidaat kiesman vereenigd moet worden, om gekozen te kunnen worden.

Daarop vraagt de commissie aan de opgekomen kiezers, wie hunner zich candidaat wil stellen voor kiesman of wie door hen als candidaat wordt gewenscht, waarna tot de verkiezing wordt overgegaan aan de hand van het bepaalde in art 7 en 8 van de pranatan, waarbij dus elke kiezer van de kiescommissie één stokje krijgt, dat hij in één der aanwezige bussen doet.

Art. 3 v/d pranatan geeft de kiescommissie de bevoegdheid om, indien 't aantal opgekomen kiezers minder bedraagt dan $\frac{1}{2}$ v/h aantal kiesgerechtigden in de betrokken desa of kieskring, zelf het vereischte aantal kiesmannen aan te wijzen in overleg met de aanwezige kiezers.

Dit overleg met de opgekomen kiezers is niet overbodig ter voorkoming van eventueele klachten aangaande deze aanwijzing door de commissie, en maakt bovendien de opkomst der kiezers niet geheel vergeefs.

Art. 9 en 10 regelen sommige gevallen, welke zich bij de verkiezing kunnen voordoen, terwijl art. 11 van de pranatan de kiescommissie in overleg met de aanwezige kiezers beslissen laat in gevallen, niet voorzien door de pranatan.

Nadat de verkiezing is gesloten, maakt de Commissie een proces-verbaal op, volgens het voorgescreven model op een daartoe bestemd formulier. De noodige blanco's zullen, als wij hierover goed ingelicht zijn, vanwege de regeering worden verstrekt en zal er ongeveer uitzien als bijlage B.

In verband met de berekening van het kiesquotiënt zij hier opgemerkt, dat in West- en Oost-Java in de ingevolge art. 8 lid 3 R. K. O. samengestelde regelingen, is bepaald, dat het kiesquotiënt verkregen wordt door het aantal opgekomen kiesgerechtigden te deelen door het aantal te verkiezen kiesmannen plus één, en deze uitkomst te verhoogen tot het onmiddellijk daarboven liggende geheele getal, ongeacht of deze uitkomst een breuk is of niet (blijkbaar naar aanleiding van art. 30 R. K. O.)

Bij de verkiezing krijgt elke kiezer overeenkomstig de daar geldende regeling evenveel stokjes als er kiesmannen moeten worden aangewezen.

Na de opgedane ervaringen wordt van hoogerhand dit systeem niet aanbevolen, omdat deze werkmethode bij een eenigszins belangrijk aantal te verkiezen kiesmannen de eenvoudige desalieden gemakkelijk in verwarring brengt, terwijl de resultaten der verkiezingen ook niet zuiver zijn.

Zoo hebben wij bijv. een desa, die vier kiesmannen moet aanwijzen, terwijl bij de verkiezing het aantal opgekomen kiezers 666 bedraagt. Het kiesquotiënt is dan volgens boven vermeld systeem $\frac{666}{4 \times 1}$ verhoogd tot het naast-hooger geheel getal of 134.

Aan de opgekomen kiesgerechtigden worden in het geheel $666 \times 4 = 2664$ stokjes uitgegeven.

Om alle 4 kiesmannen te verkiezen zijn totaal noodig slechts $4 \times 134 = 536$ geldige stokjes.

Een kleine groep van ± 134 kiesgerechtigden kan dus in dit geval, goedgeorganiseerd, bij de verkiezing gemakkelijk door hen gecandideerde personen alle vier plaatsen laten bezetten. Immers elke kiezer krijgt 4 stokjes en om alle plaatsen door hun candidaten te kunnen doen bezetten, hebben ze slechts 4×134 stokjes noodig, welk aantal zij bereids in handen hebben.

Met ditzelfde voorbeeld wordt er, met toepassing van de voor Midden-Java aanbevolen regeling voor de aanwijzing van kiesmannen, aan de opgekomen

kiezers totaal slechts 666 x 1 = 666 stokjes verstrekt. Het kiesquotiënt bedraagt dan $\frac{666}{2 \times 4} = 84$, zoodat om alle kiesmannen aan te wijzen noodig zijn 4 x 84 stokjes of stemmen, die ook uitgebracht moeten worden door 4 x 84 = 336 kiezers, dus door de meerderheid der opgekomen kiesgerechtigden.

Deze laatste methode geeft dus betere waarborgen voor een billijke verkiezing. Ze voorkomt dat in een desa een kleine minderheid bij de verkiezing de overhand heeft, wat noodig is, zoolang het grootste deel der kiesgerechtigden ongeorganiseerd en onverschillig is voor de verkiezingen.

We willen gaarne hopen dat deze onverschilligheid spoedig plaats mag maken voor groote belangstelling, opdat wij dan mogen verwachten, dat de desalieden na voorlichting wel in staat zijn om deze Westersche gedachte t. a. v. de bestuursvoering te begrijpen.

Bijlage A.

PRANATAN KANGGO MILIH PAMILIH ING

desa

wengkon pilihan

Bab 1.

1) Sawoesé dino, djam lan panggonan pilihan kadawoehaké dening Assistent-Wedono, Sarekat désa bandjoer sanaliko ngondangaké dino djam lan panggonan maoe sadjeroning desané (wengkon pilihané).

Teloeng dino sadoeroengé pilihan, wong-wong kang wadjib milih koedoe wis di kabari soepojo méloe pilihan ing dino kang woes katemtokaké ikoe.

2) Koemisi pilihan, ing dino lan wektoe kang woes di tetepaké kanggo pilihan mesti ono ing kono, sarononjkel pratelan anané oewong kang wadjib milih, lan manèh klawan kabantoe déning Sarekat désa njadijakaké piranti kanggo milih.

Bab 2.

Hing pakoempoelan kono Koemisi njatakaké kèhé oewong kang wadjib milih kang podo teko.

Menowo doeroeng terang opo salah sidjining oewong keno milih oetowo ora, ono ing koempoelan keno oego Koemisi amoetoesi prakoro ikoe kanti andjaloek timbanganing wong wong kang podo arep milih ing koempoelan kono.

Poetoesané Koemisi ikoe di toelisi ing pratélan ananing wong kang wadjib milih, lan kaseboetaké ing proces-verbaal pilihan.

Bab 3.

Jen kang podo teko ikoe koerang seko 1/4 bakoéné oewong kang wadjib milih, sedjeroning koempoelan ikoe Koemisi kang bakal anetepake Pamilih kabèh kanti timbangane wong wadjib milih kang podo koempoel.

Bab 4.

Jen kang podo teko ikoe 1/4 bakoene maoe oetowo loewih, Koemisi bandjoer takon marang kang teko ing koempoelan, sopo kang gelem madjoe dadi djago (tjalon), lan antarané wong sing ono ing koempoelan oetowo sing ora teko ing koempoelan kono sopo kang arep di tjalonaké dadi Pamilih.

Jen ora ono wong kang di tjalonaké, oetowo djago djago (tjalon-tjalon) kang di adjokaké ora keno di tompo lantaran opo kang kaseboet bab 5, Koemisi bandjoer netepaké oewong di dadèkaké Pamilih sarononandjaloek timbangan pakoempoelan (wong-wong kang wadjib milih).

Bab 5.

Koemisi mrikso lan moetoesi sadjeroning koempoelan ikoe oego akanti ndjaloek timbanganing wong-wong wadjib milih kang podo koempoel opo djago-djago (tjalon-tjalon) kang di adjokaké ikoe podo njoekoepi patokaning oewong dadi pamilih; sarto anoelisi kahananné tjalon-tjalon maoe lan opo kang wis di poetoes ikoe.

Bab 6.

Jen wis ono tjalon kang di adjokaké lan di tompo, koemisi sadoeroengé miwiti pilihan netepaké kiskosen (kiesqoutiënt) joikoe sitik-sitiké tjatjahing soeworo (biting) kang koedoe kakloempoekaké dening sidji-sidjining tjalon bisané sah kepilih.

Kehé soeworo (biting) kang koedoe katempoeh iki dioendangaké marang kang podo teko ing pakoempoelan.

Kiskosen kiesqoutiënt) ikoe kadadijan soko tjatjahing wong wadjib milih kang teko ing koempoelan kaporo ping pindoné kèhing Pamilih kang koedoe di tetepaké, sarto ongko olèh-olèhaning pembagian ikoe jèn petjahan di boenderaké mandoewoer, jèn wis woengkoel ditambahi sidji.

Bab 7.

Sahoewisè ikoe, koemisi bandjoer ngoendangi wong wadjib milih sidji-sidji, di wènèhi sodo sidji.

Wong kang wadjib milih, kanti di amat-amati salah sidjining lid koemisi bandjoer mleboe idjèn ono ing panggonan toetoeapan (sentongan) sarto anglebokaké

sadané sadjeroning salah sidjining tempolong-tempolong, kang di sediakaké ing kono; déné tempolong-tempolong ikoe di wènèhi tondo-tondo kang tjeto madani karo tondo-tondo kang di anggo dening sidjisidjining tjalon, sarto tjatjahè podo karo kehing tjalon.

Bab 8.

Jèn kabèh wong kang wadjib milih, kabèh tjalon-tjalon lan lid koemisi kang wadjib milih ing sadjeroning ^{deso} wengkon pilihan kono wis podo milih, tempolong-tempolong bandjoer di boekak ono ngarepané wong akèh, isining tempolong-tempolong maoe di itoeng dening koemisi, menowo perloe keno di bantoe wong-wong lijo.

Kang kepilih dadi Pemilih joikoe kang oléh sodo akèh déwé kanti njoekoepi djatahé kiskosen (kiesquotiënt).

Koemisi sanaliko ikoe bandjoer ngondangaké poetoesianing pilihan iki.

Bab 9.

1) Jèn anané tjalon-tjalon kang di tompo koerang oetowo podo karo akèhé Pemilih kang koedoe di pilih, moeng di anakaké pilihan sapisan, kekoerangané di tetepaké dening koemisi pilihan kanti timbanganing koempoelan.

2) Oepomo kèhé tjalon kang di tompo loewih akèh tinimbang tjatjahé Pemilih kang koedoe di pilih, sarto sawoesé pilihan sapisan olèh-olèhané doeroeng anjoekoepi tjatjahing Pemilih kang di karepaké, di anakaké pilihan kapindo, jèn perloe nganti kateloe, ing antarané tjalon-tjalon kang doeroeng kapilih.

3) Nalikané pilihan kang kapindo Koemisi keno nolak tjalon-tjalon kang ing pilihan kapisan moeng olèh soeworo (biting) sitik, nanging kekarèné tjalon kèhé ora keno koerang soko tikel loroné tjatjahing Pemilih kang isih koedoe di pilih.

4) Manowo ono tjalon loro oetowo loewih kang olèh soeworo (biting) podo kèhé, sarto kèhing biting maoe wis njoekoepi djatahing kiskosen (kiesquotiënt), mongko tjalon-tjalon maoe ora biso kapilih kabèh djalaran goenggoenging Pemilih kang koedoe di pilih bakal keloewihan, Koemisi bandjoer ngoendi (nglotré), tjalon kang menang oendiné dianggep kapilih.

Bab 10.

Manowo sawisé pilihan kapisan oetowo ping teloe tjatjahé tjalon kang wis di pilih dadi Pemilih isih koerang, doeroeng njoekoepi kèhing Pemilih kang

koedoe di pilih, Koemisi ono ing koempoelan kono oego, klawan timbangané wong wadjib milih kang podo koempoel, bandjoer netepaké sakèhing Pemilih kang isih koerang, kanti angélingi olèh-olèhaning pilihan-pilihan sing oewis.

Bab 11.

Toemrap sakèhing kahanan kang doeroeng di atoer ing pranatan iki, bakal di poetoesi dening Koemisi kanti timbanganing wong wadjib milih kang podo ono ing koempoelan.

Bab 12.

Sahoewisé pagawejan keseboet bab-babing doewoer rampoeng, pilihan di toetoe, koemisi bandjoer agawé proces-verbaal kang ngemot lakoené pilihan sarto kabèh kabotané oewong wadjib milih lan tjalon-tjalon ono ing koempoelan kono, sarto poetoesian-poetoesianing koemisi, ono ing blanco kang woes di tetepké, lan toeroenané proces-verbaal iki dikirim marang prijaji kaseboet ing bab 10 (2) R. K. O. (jo ikoe kepolo-district.)

Bab 13.

Jèn sak doeroengé tanggal 1 Juni ananging sawoesé pilihan di toetoe, ono lowongan pemilih, koemisi anetepaké gantiné. Déné manowo anané lowongan maoe sak-wisé tanggal 1 Juni, lowongan ikoe ora di tetepi manèh.

Jèn ono pilihan kang ora manoet atoeran iki oetowo Regentschapskiesordonnantie lan pilihan maoe dianggep ora sah, kepolo district ambatalaké pilihan maoe.

Sabandjoéré kepolo district netepaké ing dino sadjeroning sasi Mei, Koemisi pilihan bakal agawé pilihan manèh.

Pranataning pilihan kapindo iki oego manoet pranatan sing wis katemtokakè.

Jèn pilihan kang kapindo ora biso dianakaké ing sasi Mei, kieskoemisi bandjoer nerangaké ing proces-verbalé anjar, sebabé ora ono Pemilih kang kepilih, sarto bandjoer netepaké Pemilih saroné mèngeti oleh-olehané pilihan kang di batalaké maoe.

Bab 14.

Pranatan iki di anakaké manoet opo kang kaseboet ing R. K. O. bab 8 odo-odo kapindo lan kateloe klawan mèngeti titimbangané sarékat ^{desa} wengkon pilihan

tanggal 1929
Kepolo ^{desa} wengkon pilihan

PROCES - VERBAAL VOOR DE AANWIJZING VAN KIESMANNEN, BEDOELD IN ART. 10 REGENTSCHAPSKIESORDONNANTIE (STAATSBLAD 1927 No. 529).

Kaboepaten..... District pilihan.....
desa No.
wengkon pilihan

PROCES-VERBAAL PILIHAN ORANG² PEMILIH (KIESMAN²).

(1) Pada ini hari..... Mei 1929 kita orang jang bertanda tangan di bawah ini :

- 1..... di..... 1)
2..... di..... 1)
3..... di..... 1)

menoeroet fatsal 9 dari Regentschapskiesordonnantie (pranatan pilihan Kaboepaten) dan penetapan Wedono district..... tt..... April 1929 No....

telah berdjalan koemisie pilihan di desa
..... No..... dalem district pilihan.....

aken mengadakan pilihan orang² pemilih (kiesman²) boewat desa
..... wengkon pilihan itoe, jang aken wadjib memilih anggota-anggota Rapat Kaboepaten.....

(2) Sjahdan sesoedahnja koempoelan pilihan terboeka kita orang laloe memberi katerangan jang djelas kepada jang hadir bagaimana atoerannja hal pilihan orang orang pemilih itoe, menoeeroet adat kebiasaannja pilihan loerah desa dan menoeeroet pranatan desa tentang pilihan orang orang pemilih, jang telah ditepken oleh pamerintah desa
..... wengkon pilihan

(3) Satelah itoe, diterangkan di bawah ini :

- a. banjknja djiwa orang Boemipoetra didalem desa
..... wengkon desa

b. banjknja orang pemilih (kiesman) jang perloe di pilih.....

(4) Maka kita orang laloe priksa adanja dan banjknja orang berhadlir jang wadjib pilih orang orang pemilih itoe kedapet banjknja.....orang; adapoenorang jang ^{telah} _{beloem} dimasoekken kedalem daftar pemillh (kiezerlijst) terdapat ^{tida} _{betoel} wadjib pilih, dan dikloearken dari pada daftar itoe.
..... dimasoekken kedalem

(5) Maka pendapatetan kita orang sehabisnja pemeriksa'an itoe, bahwa :

- a. banjknja orang didalem desa
..... wengkon pilihan itoe jang wadjib memilih.....;
- b. banjknja orang wadjib memilih jang hadir.....

(6) Maka dari sebab orang wadjib memilih jang hadir kedapet ^{sama} _{lebih} tjatjahnja ^{dengan} _{dari pada} seperempatnja pokok orang itoe didalem desa
..... wengkon pilihan

laloe kita orang menetepken banjknja kiesquotiënt, jaitoe sedikitnja soewara jang perloe diberi kepada djago, soepaja boleh dipilih mendjadi orang pemilih (kiesman), pendapatannja kiesquotiënt itoe..... dan sateroesnja diterangkan kepada jang hadir.

(7) Adapoen sesoedahnja itoe kita orang tanja, siapa jang aken didjadien djago boewat pilihan ini; katerangannja jang dihadepken mendjadi djago..... orang. Antaranja orang itoe terdapat..... orang jang menjoekoepi apa jang terseboet didalem fatsal 7 R. K. O.

(8) Kemoedian dari pada itoe kita orang mendjailanken pilihan menoeeroet pranatan desa
..... wengkon pilihan terseboet, pendapatannja:

Nomer oeroet	Katerangan tentang djago-djago			Banjknja soeara pada satoe-satoenja djago, pada pilihan jang,			Pendape-tan.
	Namanja	Pakerdjaän Oemoernja.	Pandai membatja dan menoelis dengan hoe-roef apa.	pertama	kadoea	katiga.	
			2)				3)

Adapoen djago nr..... dan..... pendapatannja soeara sama banjknja, maka dari pada sebab orang itoe ta' dapet dipilih semoea, kita orang mengadakan loterij antaranja, jang menang dan terpilih nr.....

(8) Dari pada sebabnja :

- a. banjknja orang wadjib memilih jang hadlir koerang dari pada saperempatnja pokok orang itoe dalem desa wengkon pilihan ;

- b. tiada orang djago jang dihadepken.
- c. tjatjahnja djago jang terpilih mendjadi orang pemilih (kiesman) masih koerang dari pada mestinja ;
maka kita orang laloe ambil timbangannja orang wadjib memilih jang hadlir, laloe olih koemisi ditetepken mendjadi orang pemilih (kiesman) jang terseboet dibawah ini :

KATERANGAN TENTANG ORANG PEMILIH JANG DITETEPKEN OLEH KOEMISI

Nomer oeroet	Namanja	Pakerdjaännja	Oemoer	Pandai membatja dan menoelis dengan hoeroef apa.	Katerangan lain-lain.
				2)	4)

(9) Maka pendapat² semoea ini kita orang laloe beri bertahoe dengan terang kepada segala orang wadjib memilih jang hadlir ; lagipoen kita orang tanja kepada orang itoe, bahwa apa ada keberatannja.

(10) Katerangannja orang wadjib memilih jang hadlir, bahwa :

- a. tiada kabهران soewatoepoen ;
- b. ada keberatannja seperti terseboet dibawah ini :
1
2
3

Maka balesannja koemisi tentang keberatan itoe :

- 1
- 2
- 3

Hal ini diterangkan lebih djelas didalem soerat jang terlampir pada proses-verbaal ini.

(11) Adapoen selamanja pilihan ini anggota koemisi jang bernama..... diwakili oleh..... sebab sakit, dan didalem pilihan koemisi be-
ada alangan robah adanja, sebab

(12) Maka setelahnja koempoelan tertoeoep laloe proses-verbaal ini diperboewat oleh koemisi dengan sebenarnja pada tanggal jang terseboet diatas.

Koemisi pilihan

- 1 pangarsa.
- 2 anggota.
- 3 anggota.

Katerangan :

Perkata'an jang tiada perloe haraplah di boenoeh.

- 1) nama, djabatan atau pakerdjaan, dan tempat kediaman.
- 2) Latijn, Djawa, Arab.
- 3) perloe diseboet bahwa djago mana jang terpilih, dan pada pilihan nomer brapa, jang menang loterij, jang tiada terpilih, dan jang tiada toeroet pilihan kedoewa dan ketiga.
- 4) kalau tjatjahnja orang pemilih ta'dapet ditjoe-koepken, oleh sebab orangnja jang bisa batja dan toelis koerang, haroes di terangkan.

(Behoort bij besluit van den Gouverneur van Midden-Java van..... 1929 No.....)

REGENTSCHAPS-ORDONNANTIE.

(St. 1924 No. 79; St. 1925 Nos. 398 en 620; St. 1926 Nos. 254 373 en 526; St. 1928 No. 2).

HOOFDSTUK I.

Algemeene bepalingen.

Art. 1. Deze ordonnantie kan worden aangehaald onder den titel van „Regentschapsordonnantie“.

Art. 2. In deze ordonnantie worden onder besluiten mede verstaan verordeningen.

Art. 3. (Gewijzigd bij St. 1926 No. 373). 1. De regentschappen op Java en Madoera kunnen worden aangewezen als zelfstandige gemeenschappen op den voet van het eerste lid van artikel 67c van het Reglement op het beleid der Regeering van Nederlandsch-Indië.

2. Tot het gebied van het regentschap in den zin van deze ordonnantie behoort niet het gebied van de binnen de grenzen van het regentschap gelegen stadsgemeenten.

3. De ordonnantie, waarbij een regentschap als zelfstandig gemeenschap wordt aangewezen, wordt „instellings-ordonnantie“ genoemd.

HOOFDSTUK II.

De bestuursorganen van het regentschap.

AFDEELING 1.

Algemeene bepalingen.

Art. 4. Het bestuur van het regentschap bestaat uit :

- a. 1. den regentschapsraad ;
2. het college van gecommitteerden en
3. den regent,
dan wel :
- b. 1. den regentschapsraad en
2. den regent.

AFDEELING 2.

De Regentschapsraad.

Art. 5. (Gewijzigd bij St. 1925 No. 398). 1. Voor elk regentschap wordt bij de instellingsordonnantie het aantal leden van den regentschapsraad vastgesteld, zoomede het aantal dezer leden, dat door verkiezing wordt aangewezen.

2. De overige leden, worden benoemd door den Gouverneur, na indiening door den regent van eene aanbeveling van twee personen voor elke te vervullen plaats.

3. Bij de in het eerste lid bedoelde ordonnantie wordt ineens aangewezen het aantal leden, dat behoort tot de :

- a. onderdanen Nederlanders ;
- b. inheemsche onderdanen-niet-Nederlanders ;
- c. uitheemsche onderdanen-niet-Nederlanders.

4. De leden behoorende tot de onder *b* genoemde groep vormen in den regentschapsraad de meerderheid.

Art. 6. Lid van den regentschapsraad kunnen alleen zijn mannelijke Nederlandsche onderdanen, die ingezetenen van Nederlandsch-Indie zijn, hun werkelijk verblijf hebben binnen het regentschap, de afzonderlijke binnen de grenzen van het regentschap gelegen gemeenten als bedoeld in het tweede lid van artikel 3 daarbij inbegrepen, den leeftijd van 25 jaren bereikt hebben, de schrijfkunst met Latijnsche karakters machtig zijn, niet krachtens onherroepelijke rechterlijke uitspraak de beschikking of het beheer over hunne goederen hebben verloren, of van eenig recht of eenige bevoegdheid zijn ontzet, noch in staat van faillissement verkeerden.

Art. 7. 1. Het lidmaatschap van den regentschapsraad is onvereinigbaar met de betrekking van :

- a. vice-president of lid van den Raad van Nederlandsch-Indie ;
- b. algemeen secretaris ;
- c. hoofd van een departement van algemeen bestuur ;
- d. Gouverneur of resident ;
- e. lid van het college van gedeputeerden ;
- f. secretaris van den provincialen raad ;

alsmede met een betrekking, waaruit rekenplichtigheid dan wel ondergeschiktheid aan den regentschapsraad voortvloeit.

2. De in het voorgaande lid genoemde betrekkingen worden geacht niet vervuld te worden, indien zij tijdelijk worden waargenomen, tenzij die waarneming voor langer dan zes maanden wordt opgedragen of reeds zes maanden heeft geduurd.

Art. 8. 1. De leden van den raad mogen :

- a. in rechtsgedingen, waarin het regentschap betrokken is, niet als advocaat of procureur werkzaam zijn ;

- b. over de vaststelling of goedkeuring der rekening van een lichaam, tot welks bestuur zij behooren, met uitzondering van de regentschapsrekening, niet medestemmen;
- c. geen werken, leveringen of transporten ten behoeve van het regentschap aannemen, noch zich borg daarvoor stellen, of daarin, hetzij rechtstreeks, hetzij zijdelings, deel hebben;
- d. middellijk, noch onmiddellijk deelnemen aan onderhandsche pacht van zaken van het regentschap of aan het koopen van betwiste vorderingen ten laste van het regentschap.

2. Van deze verbodsbepalingen kan de raad in bepaalde gevallen dispensatie verleen, indien het belang van het regentschap dat vordert.

Art. 9. (Gewijzigd bij St. 1925 No. 398). 1. De verkozen en benoemde raadsleden hebben zitting gedurende eene periode van vier jaren, aanvangende op het tijdstip der inwerkingtreding van de instellingsordonnantie.

2. Hij, die ter vervulling van een opengevallen plaats tot lid van den raad wordt verkozen of benoemd, treedt af op het tijdstip, waarop de in het vorige artikel bedoelde periode eindigt.

3. De aftredenden zijn dadelijk weder verkiesbaar of benoembaar.

Art. 10. Bij ordonnantie wordt geregeld de bevoegdheid tot het kiezen van de leden van den raad, zoomede de wijze, waarop de verkiezing plaats heeft.

Art. 11. (Gewijzigd bij St. 1926 No. 526). 1. De benoemde of verkozene geeft, binnen twee weken na ontvangst van het hem door den regent toegezonden bericht van zijne benoeming of verkiezing, kennis aan den regent of hij de benoeming of verkiezing aanneemt.

2. Indien de verkozene in meer dan één kiesdistrict verkozen is en zijne verkiezing aanneemt, deelt hij den regent tevens mede voor welk kiesdistrict hij zijne verkiezing aanvaardt.

3. De regent deelt de beslissing van den gekozene of diens verzuim om binnen den ingeschreven termijn kennis te geven of hij de verkiezing aanneemt, terstond mede aan den voorzitter van het betrekkelijk stemkantoor.

4. De benoemde of verkozene wordt, bijaldien hij den in het eerste lid gestelden termijn zonder kennisgeving laat voorbijgaan, geacht de benoeming of verkiezing niet aan te nemen.

Art. 12. 1. Alvorens den verkozene tot de zitting van den raad toe te laten, overtuigt de regent er zich van, dat de verkozene aan de vereischten voor het lidmaatschap voldoet.

2. In geval van twijfel, of indien naar zijn oordeel de verkozene niet aan de vereischten voldoet, beslist op voorstel van den regent, de regentschapsraad omtrent de al dan niet toelating.

3. Van elke beslissing wordt terstond kennis gegeven aan het college van gedeputeerden en aan den betrokkene.

4. De niet-toegelatene wordt met de redenen van 's raads beslissing bekend gemaakt.

5. Van die beslissing staat den niet-toegelatene zoomede den regent en elk lid van den raad gedurende vier weken hooger beroep op het college van gedeputeerden open.

Art. 13. 1. Wanneer leden van den regentschapsraad hun ontslag nemen, richten zij hun daartoe strekkend schrijven aan den regent.

2. Hij, die zijn ontslag genomen heeft, blijft lid tot dat zijn opvolger de benoeming heeft aanvaard, of tot de zitting is toegelaten.

Art. 14. 1. Een lid van den regentschapsraad, een der in artikel 6 vermelde vereischten verliezende, of een der in artikel 7 onvereinigbaar verklaarde betrekkingen aannemende, houdt op lid te zijn.

2. Hij geeft hiervan binnen veertien dagen kennis aan het college van gecommitteerden, met vermelding van de reden.

3. Is die kennisgeving niet binnen den bepaalden tijd ontvangen, dan constateert het college van gecommitteerden, zoo mogelijk na den betrokkene te hebben gehoord, bij een met redenen omkleed besluit, dat hij heeft opgehouden lid van den raad te zijn.

4. Van de beslissing kan de betrokkene gedurende vier weken in hooger beroep komen bij den regentschapsraad.

Art. 15. 1. Die met artikel 8 in strijd handelt, kan door den regentschapsraad van het lidmaatschap worden vervallen verklaard.

2. In afwachting der beslissing van den raad kan het college van gecommitteerden den betrokkene in zijn lidmaatschap schorsen.

3. Geen vervallenverklaring heeft plaats, dan nadat de betrokkene in de gelegenheid is gesteld zich mondeling of schriftelijk te verdedigen.

4. De belanghebbende kan gedurende vier weken, nadat hem de beslissing is medegedeeld, bij het college van gedeputeerden in hooger beroep komen.

5. De van zijn lidmaatschap vervallen verklaarde is gedurende twee jaren, te rekenen van den dag der eindspraak, niet tot lid van den raad verkies- of benoembaar.

Art. 16. De leden van den raad kunnen, op voorstel, of na raadpleging, van het college van gecommitteerden door het college van gedeputeerden van het lidmaatschap worden ontheven:

- a. bij gebleken ongeschiktheid door ouderdom of aanhoudende ziels- of lichaamsgebreken;
- b. wanneer zij onder curateele zijn gesteld;
- c. wanneer zij wegens schulden zijn gegijzeld;
- d. wegens overtreding van een voor de leden bij algemeene verordening uitgevaardigd voorschrift;
- e. wegens wangedrag of onzedelijkheid of bij voortdurende achteloosheid in de waarneming hunner functiën;
- f. wanneer zij tot vrijheidsstraf zijn veroordeeld, uitgezonderd de vrijheidsstraf, die geldboete vervangt en die wegens overtreding is opgelegd.

Art. 17. 1. De leden van den regentschapsraad genieten reis- en verblijfkosten voor het bijwonen van de vergaderingen van den raad en van commissiën uit den raad.

2. De regentschapsbesluiten, die de reis- en verblijfkosten regelen, behoeven de goedkeuring van het college van gedeputeerden.

Art. 17a. (Ingevoegd bij St. 1925 No. 398), 1. Zoo lang de in het vorig artikel bedoelde regentschapsbesluiten nog niet zijn vastgesteld, hebben de leden van den regentschapsraad, wier woning meer dan zes palen verwijderd is van de plaats, waar de raad vergadert, behoudens het bepaalde bij het volgend lid van dit artikel, recht om ten laste van het regentschap voor het bijwonen der vergaderingen van den raad en van commissiën uit den raad reis- en verblijfkosten te declareeren;

de leden, die tevens Europeesch bugerlijk landsdienaar of officier zijn, op den voet van de in deze hoedanigheid voor hen geldende bepalingen;

de overige leden op den voet der bepalingen, voor Europeesche burgerlijke landsdienaren geldende, met dien verstande, dat zij geen bezoldiging uit 's Lands kas ontvangende, worden gerangschikt in de 2e klasse, vermeld in artikel 2 van het Algemeen Reisreglement.

2. Het in het vorige lid van dit artikel bedoeld recht bestaat alleen, voor zoover terzake van hetzelfde verblijf geen tegemoetkoming in reis- en verblijfkosten genoten wordt vanwege het Land of het ressort van een lokalen raad, dan wel een op den voet van artikel 67c van het Reglement op het beleid der Regeering van Nederlandsch-Indië als zelfstandige gemeenschap aangewezen ander gedeelte eener provincie.

AFDEELING 3.

Het college van gecommitteerden.

Art. 18. 1. Waar de omstandigheden in een regentschap het toelaten, ten aanzien van welke vraag de regentschapsraad door het college van gedeputeerden wordt gehoord, wordt door het college van gedeputeerden een college van gecommitteerden ingesteld voor de dagelijksche leiding en uitvoering van zaken.

2. Het college van gecommitteerden bestaat uit den voorzitter van den regentschapsraad als lid en voorzitter en zooveel gecommitteerden als voor elk regentschap door het college van gedeputeerden, den regentschapsraad gehoord, wordt bepaald, doch ten minste twee, als leden.

Art. 19. 1. De gecommitteerden worden door den regentschapsraad uit zijn midden gekozen, tegelijk met een of meer plaatsvervangende leden.

2. De verkiezing geschiedt voor den zittingsduur van den raad; aftredende gecommitteerden zijn dadelijk herkiesbaar.

3. Die ophoudt lid van den regentschapsraad te zijn, houdt tevens op gecommitteerde te zijn.

Art. 20. 1. Een gecommitteerde mag niet tevens zijn dorpshef of lid van een desabestuur.

2. Van deze verbodsbepaling kan het college van gedeputeerden dispensatie verleen, wanneer het belang van het regentschap dit vordert.

Art. 21. (Gewijzigd bij St. 1928 No. 2). 1. De gecommitteerden genieten reis- en verblijfkosten voor het bijwonen van de vergaderingen van het college van gecommitteerden.

2. Hun kunnen zittinggelden worden toegekend voor het bijwonen van vergaderingen van het college.

3. De regentschapsbesluiten, die de reis- en verblijfkosten en de toekenning van zittinggelden regelen, behoeven de goedkeuring van het college van gedeputeerden.

AFDEELING 4.

De regent.

Art. 22. De regent is voorzitter van den regentschapsraad. Bij ontstentenis of verhindering van den regent treedt de patih als plaatsvervangend voorzitter op.

Art. 23. In de regentschappen, waar geen benoeming van een college van gecommitteerden heeft plaats gehad, geldt al hetgeen voor de verrichtingen van dat college is bepaald voor den regent, en treedt beroep op, kennisgeving aan of raadpleging van den regent in de plaats van beroep op, kennisgeving aan of raadpleging van het college.

Art. 24. (Gewijzigd bij St. 1928 No. 2). 1. De regent zorgt, dat de ontwerpen van raadsverordeningen en van begrotingen met toelichting in het Nederlandsch, de landstaal en het Maleisch in zijn kantoor en in de kantoren der districtshoofden binnen het regentschap voor ieder ter lezing worden gelegd; dat ieder lid van den raad een exemplaar dier stukken ontvangt in de voor hem aangegeven taal; dat zij tegen betaling der kosten voor ieder verkrijgbaar worden gesteld, en dat zij worden gezonden aan een of meer der nieuwsbladen, die in de afdeeling, waarin het regentschap gelegen is, worden uitgegeven.

2. Een en ander geschiedt minstens vier weken voor de vergadering, waarin de ontwerpen aan s'raads beslissing worden onderworpen, tenzij de regent wegens dringende omstandigheden inachtneming van dezen termijn voor een ontwerp-verordening ongeraden oordeelt.

Art. 25. 1. De regent is belast met de uitvoering van de besluiten van den regentschapsraad, waar hem dit is opgedragen, en van die van het college van gecommiteerden.

2. Het besluit, dat naar zijn oordeel als strijdig met eene algemeene of provinciale verordening dan wel met het algemeen belang kan worden geschorst of vernietigd, brengt de regent niet ten uitvoer.

3. Van dit gevoelen geeft hij binnen driemaal vier en twintig uren na het nemen van het besluit kennis aan den regentschapsraad of het college van gecommiteerden.

4. Binnen dezelfde tijd brengt hij zijne bezwaren ter kennis van het college van gedeputeerden.

5. Indien binnen drie maanden na de dagteekening van zijne kennisgeving geen schorsing of vernietiging door den Gouverneur Generaal heeft plaats gehad, dan is hij tot uitvoering van het besluit verplicht.

Art. 26. De regent zorgt, dat alle voor eene hogere autoriteit dan den resident bestemde stukken met de noodige toelichtende bescheiden door diens tusschenkomst worden ingediend of doorgezonden.

HOOFDSTUK III.

De regentschapsambtenaren en ter beschikking van het regentschap gestelde lands- en provinciale dienaren (1).

AFDEELING 1.

Algemeene bepalingen.

Art. 27. 1. De regentschapsraad regelt de bezoldiging van de regentschapsambtenaren.

2. Deze regelingen zijn onderworpen aan de goedkeuring van het college van gedeputeerden.

Art. 28. Het college van gecommiteerden stelt met inachtneming van de in het vorige artikel bedoelde regelingen en binnen de grenzen der begroting de bezoldigingen vast van de ambtenaren in dienst van het regentschap, tenzij de regentschapsraad zich de vaststelling voor bepaalde ambtenaren heeft voorbehouden of deze aan anderen heeft opgedragen.

Art. 29. (Gewijzigd bij St. 1926 No. 254). De regentschapsraad benoemt, schorst en ontslaat de ambtenaren in dienst van het regentschap, voorzover zulks niet aan anderen is voorbehouden of door den raad aan anderen is opgedragen.

Art. 30. Alle regentschapsambtenaren, benevens de lands- en provinciale dienaren, die ter beschikking van het regentschap worden gesteld, staan onder de bevelen van den regent.

Art. 30a. (Ingevoegd bij St. 1925 No. 398). Provinciale dienaren kunnen voor het college van gedeputeerden belast worden met werkzaamheden ten behoeve van een regentschap. In dit geval wordt de verhouding dier ambtenaren tot het regentschapsbestuur en het daaraan ondergeschikt personeel zooveel noodig door het college geregeld.

Art. 31. De regent beschikt voor den dienst van het regentschap, voor zoover het naar zijn oordeel noodig, en met de eischen van 's Lands dienst vereenigbaar is, over het hem als landsdienaar ondergeschikt personeel.

Art. 32. (Aangevuld bij St. 1925 No. 398). Aan niet ter beschikking van het regentschap gestelde lands- of provinciale dienaren mag vanwege het regentschap geen belooning, in welken vorm ook, worden toegekend, dan met voorafgaande bewilliging, onderscheidenlijk van het betrokken departementshoofd of van het college van gedeputeerden.

Art. 32a. (Ingevoegd bij St. 1925 No. 398). 1. De ter beschikking van een regentschap gestelde lands- en provinciale dienaren worden geheel uit de regentschapskas bezoldigd.

2. Door het regentschap wordt maandelijks onderscheidenlijk in 's Lands kas en in de provinciale kas gestort een in eerstbedoeld geval door den Gouverneur-Generaal, in laatsbedoeld geval door het college van gedeputeerden te bepalen percentage van de bezoldiging van de in het vorig lid bedoelde lands- en provinciale dienaren, wegens kosten van verloven, wachtgelden en pensioenen.

Art. 32b. (Ingevoegd bij St. 1925 No. 398). De overgang van landsdienaren in dienst van locale ressorten in den dienst van het regentschap en de

voorwaarden, waaronder die overgang plaats heeft, worden geregeld door den Gouverneur-Generaal.

AFDEELING 2.

De secretaris.

Art. 33. 1. Als secretaris van den Regentschapsraad en van het college van gecommiteerden treedt op de regentschapssecretaris.

2. Hij is den raad, het college van gecommiteerden en commissiën uit den raad behulpzaam in alles, wat hun werkring aangaat.

Art. 34. Bij ziekte, afwezigheid of ontstentenis van den secretaris voorziet de regent in de waarneming zijner functien.

HOOFDSTUK IV.

De vergadering van den regentschapsraad en het college van gecommiteerden.

AFDEELING 1.

De vergadering van den Regentschapsraad.

Art. 35. 1. De regent belegt en leidt de vergaderingen van den regentschapsraad.

2. Hij zorgt voor de handhaving van de orde in die vergaderingen.

Art. 36. 1. De vergaderingen van den regentschapsraad worden gehouden ter hoofdplaats van het regentschap.

Art. 37. 1. De regentschapsraad vergadert zoo dikwijls de regent of het college van gecommiteerden het noodig oordeelt, of wanneer een vijfde der leden daartoe schriftelijk met opgave van redenen het verzoek doet.

2. In het laatste geval belegt de regent de vergadering niet later dan een maand na ontvangst van het verzoek.

Art. 38. 1. Ieder raadslid wordt voor de vergaderingen schriftelijk opgeroepen vanwege den regent, die tevens zorgt, dat tijd en plaats der vergadering ter openbare kennis wordt gebracht.

2. Het reglement van orde bepaalt, hoeveel tijd, spoedeisende gevallen uitgezonderd, tusschen de verzending der oproepingsbriefjes, en het uur der vergadering verlopen moet.

3. De oproepingsbriefjes zijn in de landstaal en het Maleisch gesteld, en vermelden, zooveel mogelijk, de zaken, waarvoor de vergadering wordt belegd.

Art. 39. 1. De vergaderingen worden in het openbaar gehouden.

2. De deuren worden gesloten, wanneer het door een vijfde der aanwezige leden wordt gevorderd, of de voorzitter het noodig oordeelt.

3. Nadat de deuren gesloten zijn, beslist de vergadering of met gesloten deuren zal worden beraadslaagd.

4. Over de punten, in besloten vergadering behandeld, kan daarin ook eene beslissing worden genomen.

5. Allen, die een besloten vergadering hebben bijgewoond, zijn verplicht het daarin behandelde geheim te houden.

6. De geheimhouding wordt, zoowel door de leden en ambtenaren, die bij de behandeling tegenwoordig waren, als door de leden en ambtenaren, die op andere wijze van het behandelde en de stukken kennis nemen, in acht genomen, totdat de raad haar opheft.

Art. 40. In een besloten vergadering kan geen beslissing genomen over:

- a. de begrooting en de begrootingsrekening;
- b. wijziging van de begrooting;
- c. invoering, wijziging of afschaffing van belastingen;
- d. het aangaan van geldleeningen;
- e. het geheel of gedeeltelijk vervreemden, en het bezwaren, verhuren, verpachten of in gebruik geven van goederen of rechten;
- f. het buiten openbare aanbesteding doen uitvoeren van werken, leveringen en transporten;
- g. het treffen van dadingen;
- h. het geheel of gedeeltelijk kwijtschelden van vorderingen;
- i. het aanleggen en opheffen van inrichtingen van openbaar nut;
- k. de toelating van verkozen leden.

Art. 41. 1. De regent stelt in de vergadering alle onderwerpen aan de orde in de door den raad bij het reglement van orde te bepalen taal.

2. Bij beraadslaging kan zoowel de landstaal als de Nederlandsche of Maleische taal worden gebezigd.

3. Indien een der leden zulks verlangt, zet de regent, alvorens een te nemen beslissing in stemming te brengen, voor de leden, die een gebezigde taal niet verstaan, hetgeen in die taal in het midden is gebracht kortelijk uiteen in een der in het vorige lid genoemde talen, welke die leden wel verstaan, en geeft hij hun de gelegenheid ter zake hun gevoelen uit te spreken. De regent kan een der leden verzoeken bedoelde uiteenzetting te geven.

4. In bijzondere gevallen kan de raad zich ter vergadering doen bijstaan door een tolk.

Art. 42. 1. De raadsleden onthouden zich van medestemmen over zaken, die hen, hun echtgenooten of hun bloed- of aanverwanten, tot den derden graad ingesloten, persoonlijk aangaan of waarin zij als gelastigden zijn betrokken.

2. Eene benoeming wordt geacht iemand persoonlijk aan te gaan, wanneer hij behoort tot die personen, tot welke de keuze door eene voordracht of bij eene herstemming is beperkt.

Art. 43. 1. De raad mag niet beraadslagen of besluiten, zoo niet de meerderheid van het bij de instellingsordonnantie bepaalde aantal leden aanwezig is.

2. Wanneer het in het vorig lid vereischte getal leden niet is opgekomen, wordt eene nieuwe vergadering belegd op de in artikel 38 voorgeschreven wijze, en daarin over de in het oproepingsbriefje der vorige vergadering vermelde onderwerpen beraadslaagd en beslist, ongeacht het aantal leden, dat aanwezig is.

Art. 44. 1. De beslissing over zaken worden bij volstrekte meerderheid der stemmende leden genomen.

2. De stemming moet geschieden bij hoofdelijke oproeping, wanneer een der leden of de voorzitter het verlangt, en alsdan mondeling.

3. Bij staking van stemmen in een onvoltallige vergadering wordt het nemen van eene beslissing uitgesteld tot eene volgende vergadering.

4. In deze, en evenzoo in eene voltallige vergadering, wordt bij staking van stemmen, het voorstel geacht niet te zijn aangenomen.

Art. 45. 1. De stemmen over personen geschiedt bij gesloten en ongeteekende briefjes.

2. De volstrekte meerderheid der stemmende leden beslist.

3. Bij staking van stemmen beslist het lot.

Art. 46. Op de stemming voor de verkiezing van leden van den provincialen raad zijn niet van toepassing artikel 26 en de artikelen 39 tot en met 45.

Art. 47. De regentschapsraad stelt een reglement van orde voor zijn vergaderingen vast, dat niet in werking treedt, dan na door het college van gedeputeerden te zijn goedgekeurd.

AFDEELING 2.

De vergadering van het college van gecommitteerden.

Art. 48. De bepalingen van de artikelen 35, 36 en 42 zijn van toepassing op het college van gecommitteerden.

Art. 49. 1. Het college van gecommitteerden mag niet beraadslagen of besluiten, zoo niet de meerderheid zijner leden aanwezig is.

2. Wanneer de in het vorig lid bedoelde meerderheid niet aanwezig is, wordt een nieuwe vergadering belegd, en daarin door de aanwezige leden beraadslaagd en beslist.

3. Kan de nieuwe vergadering niet plaats vinden, aangezien slechts een persoon aanwezig is, dan worden de functies van het college van gecommitteerden uitgeoefend door dezen eenen aanwezige, hetzij deze de regent of een der gecommitteerden is.

Art. 50. 1. De beslissing over zaken wordt bij volstrekte meerderheid van stemmen genomen. Bij staking van stemmen beslist de stem van den voorzitter.

2. De stemming over personen geschiedt bij gesloten en ongeteekende briefjes. De volstrekte meerderheid van stemmen beslist. Bij staking van stemmen beslist het lot.

Art. 51. Het reglement van orde, dat het college voor zijne vergadering vaststelt, treedt niet in werking, dan na goedkeuring door den regentschapsraad.

(Wordt vervolgd).

BESTUURSMEDEDEELING

Aan de leden, wie in den loop van Maart 1929 een blanco postwissel is toegestuurd, zij hierbij herinnerd hun achterstallige contributie te willen voldoen.

De Penningmeester.